

Beleidsprincipes buitenlandse reizen HOGENT

Doel

HOGENT wil volop inzetten op internationaal samenwerken, het (nog meer) internationaliseren van onderwijs én onderzoek, het verwerven van internationale en interculturele competenties en maximale leerwinst voor studenten en professionalisering van personeelsleden. Internationaal (fysiek) samenwerken en uitwisselen zorgt voor een dynamiek en energie die het hoger onderwijs nodig heeft, maar vereisen eveneens toewijding en doorzettingsvermogen om de door HOGENT beoogde (internationaliserings)-doelstellingen te bereiken.

Tegelijkertijd wil HOGENT haar maatschappelijke rol waarmaken door onder andere de negatieve impact op het milieu verminderen, aandacht te hebben voor de mensenrechten en een internationaal aanbod te voorzien dat breed toegankelijk is. Daarom zijn **richtinggevende beleidsprincipes reizen** vereist.

Kader

De beste verplaatsing is er één waarbij de wijze van verplaatsen (virtueel of fysiek) zo goed mogelijk afgestemd is op het doel van de verplaatsing/reis.

De leidinggevende, die de dienst/studiereisaanvraag ter goedkeuring aangeboden krijgt, neemt in het beslissingsproces achtereenvolgens **zes stappen in het beslissingsproces** mee:

- 1. Is het vooropgestelde doel voldoende haalbaar via een virtuele verplaatsing? Zo ja, dan moeten volgende stappen niet meer ondernomen worden.
- 2. Is het vooropgestelde doel niet voldoende haalbaar via een virtuele verplaatsing en is dus een fysieke verplaatsing aangewezen? Onderzoek hierbij de toegevoegde meerwaarde, het aantal deelnemers, mogelijkheid tot duurzame verplaatsing en neem zorgzaamheidsoverwegingen (indien van toepassing) mee.
- 3. Valt de uitstoot verbonden aan de fysieke verplaatsing te motiveren binnen het opgenomen engagement van HOGENT?
- 4. Is er sprake van mogelijke schendingen van de mensenrechten?
- 5. Zijn er omstandigheden die de veiligheid in gedrang brengen?
- 6. Heeft elke HOGENTenaar gelijke kansen op mobiliteit (binnen de mogelijkheden van HOGENT)?

1. Kies voor een virtuele verplaatsing indien mogelijk.

Er bestaan verschillende technische oplossingen om overlegmomenten, workshops, lesmomenten... tussen gesprekspartners die zich op verschillende locaties bevinden mogelijk te maken. HOGENT investeert hiervoor niet aflatend in de nodige infrastructuur, software en begeleiding. Denk aan hybride les- en meeting-lokalen, digitale leeromgevingen, software en HELA.

2. Kies voor een buitenlandse verplaatsing indien een virtuele verplaatsing niet het vooropgestelde doel helpt te verwezenlijken. Neem voor deze buitenlandse verplaatsing volgende vragen in overweging:

2.1. Is er een toegevoegde waarde?

Elke buitenlandse verplaatsing heeft toegevoegde waarde voor de job of studie, de entiteit of HOGENT als organisatie. Een mobiliteit die een strategisch doel vooropstelt en/of meerdere doelen combineert¹ heeft de voorkeur.

2.2. Kan het aantal deelnemers beperkt worden?

Het aantal deelnemende personeelsleden/studenten wordt beperkt, indien van toepassing en waar mogelijk.

2.3. Kan de verplaatsing op een zo duurzaam mogelijke manier georganiseerd worden?

Buitenlandse reizen die door HOGENT- personeelsleden of - studenten georganiseerd worden, gebeuren op een zo duurzaam mogelijke manier. Met andere woorden wordt er steeds gekeken of er een duurzame optie is. Bepaalde externe financieringskanalen voor studenten- en stafmobiliteit vereisen dit ook.

We onderscheiden 3 scenario's van verplaatsingen die elk een andere opvolging vereisen:

- *Scenario 1: Er zijn duurzame alternatieven voor vliegen*
Het gaat hier over Europese korte vliegbestemmingen, die je eveneens in minder dan 8u met trein/bus/auto kan bereiken. Voor steden die vanuit Gent met de trein, bus of auto in minder dan acht uur bereikbaar zijn (deur-tot-deur) of waarvan de reistijd ernaartoe per trein niet langer is dan per vliegtuig², zijn duurzame alternatieven te verkiezen.
- *Scenario 2: Er zijn geen duurzame alternatieven voor vliegen*
Het gaat hier over Europese vliegbestemmingen, waarbij je meer dan 8u (deur-tot-deur) met trein/bus/auto moet reizen om ze te bereiken. In deze situatie zijn alternatieven voor vliegen onhaalbaar of praktisch minder geschikt (zie verder onder 2.4 'zorgzaamheid'). Dergelijke reizen worden beperkt in frequentie en aantal deelnemers, en de mogelijkheden van virtuele/hybride mobiliteit worden volledig benut om fysieke verplaatsingen te vermijden.
- *Scenario 3: Er zijn geen duurzame alternatieven en een hoge uitstoot verbonden aan de reis*
Het gaat hier over intercontinentale vliegbestemmingen met hoge uitstoot tot gevolg. Hier zijn geen realistische alternatieven. HOGENT beoordeelt nauwkeurig de strategische meerwaarde van deze verplaatsing (zie 2.1).

¹ Combinatie van meerdere doelen is bv het bijwonen van een evenement in combinatie met een partner- of projectmeeting en het geven van een gastcollege

² Reistijd = tijd die je nodig hebt van vertrek tot bestemming; voor een vliegtuigreis rekenen we de duur van de vlucht plus twee uur extra voor de rit naar de luchthaven, inchecktijd en transfertijd.

Naast duurzame transportmodi sensibiliseert HOGENT-personeelsleden en studenten om ook ter plaatse als reiziger duurzame keuzes te maken.

2.4. Zijn er zorgzaamheidsoverwegingen mee te nemen?

De afweging voor bepaalde reismodi wordt niet enkel bepaald door de reistijd en de afstand van de verplaatsing, maar houdt ook rekening met de veiligheid, het comfort³ en de persoonlijke/familiale⁴ situatie van het personeelslid en de student.

3. Uitstoot

Vliegtuigreizen hebben een enorme impact op onze carbon footprint. Elke entiteit van HOGENT draagt evenredig bij en neemt engagement tot het verminderen van deze uitstoot cfr. Duurzaamheidsbeleid van HOGENT. Als uitgangspunt zal de nulmeting voor 2023 genomen worden.

4. Situatie mensenrechten

HOGENT zet zich in voor de bescherming en de bevordering van de mensenrechten en streeft naar het minimaliseren van het risico op schending van deze rechten. Bij internationale mobiliteiten wordt systematisch en grondig bekeken of er mogelijke schendingen van mensenrechten zijn. Dit gebeurt op niveau van de ontvangende partner, de instelling of organisatie, de regio en/of het land.

Sinds 2023 heeft HOGENT een mensenrechtenclausules opgenomen in al haar bilaterale akkoorden⁵. Sinds 2024 vinden we die ook in samenwerkingsovereenkomsten in het kader van dienstverlening. Op basis van deze clausules kan, in geval van mensenrechtenschending door de partner/opdrachtgever het partnerschap/de opdracht worden stopgezet.

5. Veiligheid

Voor HOGENT primeert de veiligheid van elke HOGENTenaar. Daarom wordt het reisadvies van de Federale Overheid Buitenlandse zaken steeds in acht genomen. Er zijn drie situaties mogelijk:

1. Geen expliciet reisadvies: naar de bestemming reizen is geen probleem;
2. Negatief reisadvies: naar de bestemming afreizen wordt niet toegelaten;
3. Niet-essentiële reizen worden afgeraden. Dit vraagt een diepgaande risicoanalyse gefaciliteerd door een stappenplan. Dergelijke stappenplannen zijn ook reeds gangbaar in andere hoger onderwijsinstellingen.

De situatie in het kader van de mensenrechten en in het kader van de veiligheid worden bekeken op zowel het moment van de afvraag, als kort voor het afreizen.

³ Comfort bv aantal overstappen, tijdstip waarop gereisd wordt,

⁴ Persoonlijke/familiale situatie bv mantelzorger, alleenstaande ouder, opvangproblemen, ...

⁵ Mensenrechtenclausule in partnerschappen *'All parties pledge to uphold human rights as defined by the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, and the International Covenant on Economic, Social, and Cultural Rights. If one of the contracting parties is involved in a serious or systematic violation of human rights, the other party can unilaterally terminate the contract after a dialogue between all involved parties has taken place, with the goal of openly discussing problems, concerns, and possible solutions while taking into account each party's context'*.

6. Inclusief reizen

Voor HOGENT is het belangrijk dat zo veel mogelijk collega's en studenten de kans krijgen om internationale en interculturele competenties te verwerven. Omwille van ecologische privileges en sociale ongelijkheid heeft niet iedereen die mogelijkheid.

Elk personeelslid van HOGENT krijgt gelijke kansen op vlak van internationale mobiliteit, uiteraard binnen de operationele, financiële, ...mogelijkheden van HOGENT.

Het internationaal aanbod voor studenten (buitenlandse mobiliteit voor stage of studie, buitenlandse studiereizen, excursies, ...) is toegankelijk voor een brede groep studenten. Externe middelen worden zo ruim mogelijk ingezet.

De eerder beschreven beleidsprincipes gelden zowel voor HOGENT-studenten als personeelsleden, maar eveneens voor inkomende mobiliteiten indien op kosten van HOGENT.

Addenda

Bijlage 1 – Situering binnen bestaande HOGENT beleidskaders

Internationalisering is een veelomvattend begrip dat verschillende interpretaties kent en HOGENT volgt, vanuit beleidsplan internationalisering, volgende definiëring (2015)⁶: *‘Internationalisation is the intentional process of integrating an international, intercultural or global dimension into the purpose, functions and delivery of post-secondary education, in order to enhance the quality of education and research for all students and staff, and to make a meaningful contribution to society.’* Deze definitie benadrukt dat internationalisering een doorlopend proces is, geen op zichzelf staand doel. Het dient als middel om onze decretale opdrachten te verrijken en kwaliteitsvoller te maken. Cruciale aspecten in deze definitie zijn de betekenisvolle bijdrage aan de samenleving en het inclusieve karakter voor studenten en personeelsleden die centraal staan in de missie van HOGENT.

Het *beleidsplan internationalisering HOGENT* (BC/B/2020/ONDW/90161) expliciteert en verduidelijkt de ambitie om zowel het onderwijs als het onderzoek verder te internationaliseren. De realisatie hiervan gebeurt onder meer door Internationalisation@home, digitale- en fysieke mobiliteiten van studenten en personeelsleden en (Europese) partnerschappen en projecten. Drie pijlers sturen deze ambitie: heldere verantwoordelijkheden en rollen binnen het internationaliseringsproces, gerichte keuzes voor samenwerking met specifieke landen en instellingen en een optimaal gebruik van beschikbare middelen, en geven aldus ook richting aan dit reisbeleid.

Daarnaast vormt *het mobiliteitsbeleid HOGENT* (BC/B/2024/BEAA/143873) eveneens een belangrijk richtinggevend kader voor ‘internationale reizen’. Hierbij ligt de focus op de wijze van verplaatsing van studenten en/of personeelsleden in het kader van internationalisering, een inclusief internationaal aanbod en het respect voor de mensenrechten in de landen en bij de partners waarmee we samenwerken.

Bestaande *procedures voor dienstreizen*⁷ (o.a. PROC/AD/DFIT/013, PROC/AD/FIN/003 en PROC/AD/FIN/007) en *studentenmobiliteiten* (o.a. PROC/AD/OND/001 en budgetverdeling E+KA131) beschrijven reeds het decentrale beslissingsproces en de verantwoordelijkheden in deze materie. Ook hier is duurzaamheid een belangrijke parameter binnen dit beslissingsproces.

⁷ Dienstreizen zijn per definitie verplaatsingen die personeelsleden maken binnen hun opdracht aan de hogeschool. Het gaat hier niet om studentenverplaatsingen.

Bijlage 2 – Proces

In december 2023 is de internationaliseringsraad geïnformeerd over, en akkoord gegaan met, het streven naar een duurzaam reisbeleid, de aanpak om tot dit beleid te komen en draagvlak te creëren.

Zo werd begin 2024 werk gemaakt van de samenstelling van een klankbordgroep met vertegenwoordigers van alle departementen, school of arts, onderzoekscentra, administratieve diensten en studentenraad. Naast discussie en overleg in deze klankbordgroep werd informatie verzameld bij alle studenten en personeelsleden van HOGENT aan de hand van polls. Besprekingen gebaseerd op literatuur, reisbeleid van andere organisaties en resultaten van deze polls vormden de basis om tot dit kader te komen (april 2024).

Het kader is ter advisering voorgelegd aan de Internationaliseringsraad van mei 2024 en ter goedkeuring aan het bestuurscollege van 19/09/2024.

De operationalisering van dit beleid volgt in 2024-2025 via vervolgvergaderingen met deze klankbordgroep.

Bijlage 3 – Operationalisering

Hoe de implementatie van deze beleidsprincipes zal vorm krijgen, maakt onderwerp uit van vervolgvergaderingen met de klankbordgroep. Zij zullen zich alvast buigen over de opvolging en uitwerking van handvaten rond monitoring, informeren en sensibiliseren, CO2-compensatie en opmaken en vervullen van proceslijnen in functie van de operationalisering.

1. Monitoring

Er gebeurt een nulmeting van het reisgedrag binnen HOGENT voor 2023. Deze nulmeting zal de basis vormen voor het bepalen van de streefdoelen in functie van onze carbon footprint-reductie. De meting zal aantonen dat bepaalde entiteiten meer actief zijn in internationalisering (historisch, eigen aan het vakgebied, ...). Reductietargets zullen bepaald worden in evenredigheid met de meerwaarde die internationalisering biedt aan de entiteit en/of HOGENT.

De KPI's die het reisgedrag in kaart brengen, worden opgenomen in BI en jaarlijks geëvalueerd en gerapporteerd (o.a. in functie van strategische doelen). Daarnaast zal ook de impact van acties gemonitord en gevisualiseerd worden.

2. Informeren/sensibiliseren

Personeelsleden en studenten worden geïnformeerd en gesensibiliseerd over het duurzaam reisbeleid (wie, wat, waarom, hoe). Leidinggevend worden ondersteund om uitvoering te geven aan het duurzaam reisbeleid.

3. Kost

CO2-compensatie is een methode om de CO2-uitstoot die door de organisatie wordt veroorzaakt te compenseren. Dit kan bijvoorbeeld door zelf groene stroom op te wekken, door CO2 uit de lucht te halen en bijvoorbeeld bomen te planten. Een organisatie kan dit zelf doen of hiervoor samenwerken met een externe partner. Zo zijn er in het kader van vliegreizen reeds verschillende vliegtuigmaatschappijen die het mogelijk maken om bij het boeken van de vlucht CO2 te compenseren door het betalen van een meerprijs of kan een organisatie er ook voor kiezen om CO2-emissiecertificaten aan te kopen en zo meetbaar en verifieerbaar aan hun CO2-reductiedoelstellingen te voldoen. HOGENT is geen voorstander van externe compensatie.

Er zijn reeds verschillende hogeronderwijsinstellingen die werken met een eigen CO2-boekhouding en die elke ton uitstoot vertalen in een financiële compensatie die intern wordt gebruikt. Deze compensatie wordt dan gebruikt om duurzame modi of een inclusief internationaal aanbod te stimuleren, virtuele mobiliteit te faciliteren en/of interne projecten rond duurzaamheid financieel te ondersteunen. Of dergelijke CO2-compensatie, al dan niet tijdelijk, voor HOGENT kan werken om het duurzaam reisbeleid kracht bij te zetten, hoe hoog deze compensatie dan zou zijn en de finaliteit ervan, zal worden onderzocht bij de uitvoering van het beleid met betrokkenheid van de klankbordgroep. Hierbij zal ook rekening gehouden worden met de internationaliseringsdoelstellingen, zoals geformuleerd in het beleidsplan internationalisering.

4. Proceslijnen

Het welslagen van dit duurzaam reisbeleid zal in grote mate samenhangen met het opmaken, bijsturen en integreren van een aantal proceslijnen in onze huidige procedures. We denken hierbij aan bijvoorbeeld aanvraagprocedures, boekingssystemen, mensenrechten- en veiligheidstoetsen. Hierbij zullen we ons baseren op bestaande tools, websites, checklists, beslissingsbomen, bestaande best practices, enz. om het HOGENT duurzaam reisbeleid te operationaliseren.

Bronnen

- Beleidsplan internationalisering HOGENT (BC/B/2020/ONDW/90161)
- Mobiliteitsbeleid HOGENT (BC/B/2024/BEAA/143873)
- KLM Blog: Duurzaam reizen en vliegen
- National Geographic: Duurzaam reizen - "Reis niet minder, maar reis bewust"
- Gemakkelijk bereikbare steden met de trein — Universiteit Gent (ugent.be)
- Home - Travellers Online (diplomatie.be)
- Interculturele Competenties • ICOMs • Internationale Competenties
- Exploring a small world. Motivations and obligations for academic travel in a Flemish context. Dissertation Tom Storme (2014)
- <https://www.ugent.be/nl/univgent/missie/mensenrechten/toets-samenwerkingen.htm>
 - Human Rights Watch (landen, bedrijven en sectoren)
 - Universal Human Rights Index (UHRI)
 - Business & Human Rights Resource Center (bedrijven)
 - Norges Bank Investment Management (beursgenoteerde bedrijven)
 - China Tech Map (voor Chinese technologiebedrijven)
 - Scholars at Risk (academische sector)
- <https://www.veto.be/sociaal/ku-leuven-verstrengt-regels-rond-vliegreizen-voor-personeel/340948>
- Informatie verkregen uit meetings 'sustainable business travel higher education' (hogescholen, universiteiten, Bond Beter Leefmilieu)